

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 147/2018-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Metrostav Slovakia a. s., Mlynské nivy 68, Bratislava, právne zastúpenej spoločnosťou Tomášek & partners, s. r. o., advokátska kancelária, Rožňavská 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Tomášek, vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 65/2017 a jeho uznesením z 28. apríla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Metrostav Slovakia a. s., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2017 osobne do podateľne doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Metrostav Slovakia a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 65/2017 a jeho uznesením z 28. apríla 2017.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že právny predchodca sťažovateľky uzatvoril s obcou Spišská Teplica ako investorkou (ďalej len „žalobkyňa“) zmluvu o dielo z 19. januára 2012, ktorou sa zaviazal uskutočniť pre žalobkyňu dielo „*Námestie Spišská Teplica*“. Dielom bolo okrem iného aj zhotovenie stavebného objektu SO 05 – dažďová kanalizácia – výstavba – ul. Osloboditeľov za cenu 44 792,39 € bez dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“).

Sťažovateľka pre žalobkyňu dielo riadne vykonala v zmysle zmluvy. V rámci realizácie spomínaného stavebného objektu mal byť použitý odlučovač oleja (ďalej len „odlučovač“), ktorý bol v zmysle zmluvnej dokumentácie identifikovaný na základe parametrov (betónový prietok, výstup) a ktorého cena podľa rozpočtu bola 14 039,45 € bez DPH.

Žalobkyňa sa proti sťažovateľke ako žalovanej súdnou cestou domáhala vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré podľa nej malo vzniknúť z dôvodu dodania iného typu odlučovača, i keď s rovnakými parametrami, ako vyžadovala zmluvná dokumentácia. Dodaný odlučovač spĺňal dohodnuté parametre, čo v žalobe nepoprela ani sama žalobkyňa a s čím súhlasila. Znamená to, že sťažovateľka riadne splnila svoj záväzok zhotoviť dielo, a to s použitím odlučovača, ktorý spĺňal požadované parametre, je funkčný, plní svoj účel, a preto k porušeniu zmluvy o dielo nedošlo.

Žalobkyňa doručila Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) ako konajúcemu prvostupňovému súdu 26. októbra 2016 podanie, ktorým vzala žalobu v celom rozsahu späť a žiadala konanie zastaviť.

Uznesením okresného súdu č. k. 42 Cb 164/2016-64 z 10. novembra 2016 bolo konanie zastavené v celom rozsahu a zároveň bola sťažovateľke priznaná náhrada trov konania, keďže zastavenie konania procesne zapríčinila žalobkyňa tým, že vzala žalobu v celom rozsahu späť. Podľa názoru okresného súdu hoci žalobkyňa uviedla dôvody, ktoré ju k späťvzatiu žaloby viedli (tieto videla na strane sťažovateľky), nebolo možné prijať záver o tom, že konanie bolo zastavené pre správanie sťažovateľky. Samotná skutočnosť, že podľa tvrdenia žalobkyne jej sťažovateľka odmietla oznámiť cenu dodaného odlučovača, ktorú jej oznámila až v priebehu konania, nemôže byť okolnosťou, na základe ktorej by

bolo možné prijať záver o tom, že konanie muselo byť zastavené zavinením sťažovateľky, teda tieto okolnosti nemožno vykladať na jej ťarchu. Zo strany sťažovateľky nedošlo k plneniu žalovanej sumy po podaní žaloby. Sťažovateľka dodatočne oznámila cenu dodaného odľučovača a toto jej konanie nebolo možné posudzovať ako plnenie po podaní žaloby, z ktorého by bolo možné jednoznačne ustáliť, že sťažovateľka procesne zaviniła zastavenie konania. Predmetom žaloby bolo totiž vydanie bezdôvodného obohatenia, a nie prípadné dodatočné oznámenie skutočností, ktoré následne viedli žalobkyňu k späťvzatiu žaloby.

Na základe odvolania žalobkyne uznesením krajského súdu č. k. 3 Cob 65/2017-87 z 28. apríla 2017 bolo uznesenie okresného súdu v časti týkajúcej sa náhrady trov konania zmenené a nárok na náhradu trov konania bol priznaný žalobkyňi. Podľa krajského súdu žalobkyňa preukázateľne nemala vedomosť o skutočnej obstarávacej cene a vychádzala len z rozboru uvedeného v liste dodávateľa sťažovateľky. Možno preto skonštatovať, že žalobkyňa dôvodne uplatnila nárok na súde, keďže nemala žiadny dôvod, resp. dôkaz domnievať sa, že cena použitého odľučovača bola iná, resp. vyššia. Konanie sťažovateľky spočívajúce v oznámení ceny obstaraného odľučovača až po podaní žaloby zapríčinilo zastavenie konania. Ak by sťažovateľka oznámila túto rozhodujúcu skutočnosť žalobkyňi skôr, táto by žalobu nepodala.

Podľa názoru sťažovateľky zastavenie konania zapríčinila výlučne žalobkyňa, a to tým, že vzala žalobu v celom rozsahu späť. Nemožno jej preto pričítať správanie v neprospech zastavenia konania. Ak chcel krajský súd vybočiť zo všeobecného princípu (podľa ktorého pri späťvzati žaloby zásadne platí, že zastavenie konania zavinił žalobca) a aplikovať výnimku (v zmysle ktorej ak pre správanie žalovaného bola vzatá dôvodne podaná žaloba späť, potom povinnosť nahradiť trovy konania zaťažuje žalovaného), musel sa dostatočne vysporiadať s otázkou zavinenia zastavenia konania zo strany sťažovateľky a tiež s otázkou dôvodnosti podanej žaloby.

Krajský súd dospel podľa sťažovateľky k iracionálnemu záveru, podľa ktorého jednak zastavenie konania bolo zapríčinené správaním sťažovateľky, ale tiež, že žaloba bola podaná dôvodne.

Krajský súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že procesné zavinenie sťažovateľky na zastavení konania spočíva v tom, že neoznámila cenu dodaného odlučovača pred podaním žaloby, a preto žalobkyňa dôvodne podala žalobu, keďže nemala dôvod domnievať sa, že cena dodaného odlučovača bola iná (resp. vyššia) ako cena uvedená v rozbere od dodávateľa sťažovateľky.

Uvedenie ceny dodaného odlučovača sťažovateľkou vo vyjadrení k žalobe nemožno pri akomkoľvek výklade považovať za dôvod, ktorým sťažovateľka zaviniła zastavenie konania. Skutočnosť, že žalobkyňa nadobudla vedomosť o cene dodaného odlučovača počas konania nemá vo vzťahu k späťvzatiu žaloby relevanciu, keďže vedomosť o cene odlučovača ako taká je v právnom vzťahu medzi stranami bezpredmetná. Právny nárok, ktorý si žalobkyňa žalobou uplatňovala, nebol vylúčený zo skutkových, ale z právnych dôvodov, a to vzhľadom na to, že cena bola medzi stranami dohodnutá ako cena pevná. Takýto dôvod preto nie je relevantným dôvodom, ktorý mohol mať význam pri podávaní žaloby žalobkyňou. Nie je preto možné pričítať vinu za uvedené sťažovateľke len preto, že žalobkyňa to uviedla ako dôvod späťvzatia žaloby.

K takémuto procesnému zavineniu by došlo z dôvodu plnenia toho, čoho sa žalobkyňa domáhala, teda vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 14 654,84 € s prísl. K takémuto názoru pri posudzovaní procesného zavinenia zastavenia konania sa prikláňa aj právna doktrína. V danom prípade však k späťvzatiu žaloby došlo bez akejkoľvek takej činnosti sťažovateľky, ktorá by znamenala splnenie toho, čoho sa žalobkyňa podanou žalobou domáhala.

Podľa sťažovateľky ďalším predpokladom na uloženie povinnosti uhradiť trovy konania sťažovateľke je dôvodnosť podanej žaloby. Z už uvedených skutočností je nepochybné, že žaloba nebola dôvodná. Dôvodnosť sa posudzuje z hľadiska vzťahu výsledku správania žalovaného k požiadavkám žalobcu. Dôvodnosť sa teda posudzuje z hľadiska toho, či sa žalobca domohol uplatneného nároku alebo nie. Sťažovateľka v konaní neakceptovala nárok uplatnený žalobkyňou, žiadnym spôsobom ho neuznala a žalovanú sumu ani nezaplatila.

Krajský súd nesprávne a svojvoľne dospel k záveru, že žalobkyňa žalobu podala dôvodne vzhľadom na to, že v čase jej podania nemala vedomosť o skutočnej obstarávacej cene odľučovača. Podľa názoru sťažovateľky sa krajský súd nedostatočne vysporiadal s otázkou dôvodnosti žaloby. Hoci posudzovanie dôvodnosti sa má uskutočňovať predovšetkým z procesného hľadiska, sťažovateľka je toho názoru, že pri rozhodovaní o dôvodnosti žaloby mal súd vziať do úvahy aj námietky a tvrdenia sťažovateľky uvedené v jej vyjadrení.

V tejto súvislosti považuje sťažovateľka za nutné uviesť, že žalobkyňa bez ohľadu na to, či vedela alebo nevedela o cene dodaného odľučovača, nikdy nebola oprávnená predmetnú žalobu podať. Totiž podľa § 547 ods. 1 Obchodného zákonníka na výšku ceny nemá vplyv, že cena bola určená na základe rozpočtu, ktorý je súčasťou zmluvy alebo ho objednávateľovi oznámil zhotoviteľ do uzavretia zmluvy. Žalobkyňa svoju argumentáciu postavila na tvrdení, že cena diela bola určená rozpočtom, čo nezodpovedá zmluvnému dojednaniu strán, keďže v zmluve o dielo bola cena diela dohodnutá ako pevná cena. Zmena rozpočtu, resp. ceny jednotlivých položiek rozpočtu (aj pokiaľ bola cena určená na základe rozpočtu) nemá vplyv na dohodnutú cenu diela. Podanie žaloby zo strany žalobkyne bolo preto už od počiatku neopodstatnené a žaloba nikdy nemala žiadny reálny základ.

Žalobkyňa ako dôvod späťvzatia žaloby označila skutočnosť, že sťažovateľka jej pred podaním žaloby neoznámila cenu, za ktorú obstarala dodaný odľučovač. Z hľadiska dôvodnosti žaloby je uvedená argumentácia žalobkyne bezpredmetná. Sťažovateľka nebola povinná oznámiť cenu, za ktorú odľučovač obstarala, ani to žalobkyňa od nej nemohla spravodlivo požadovať. Uvedené je totiž internou informáciou sťažovateľky a žalobkyňa nemala žiaden nárok voči sťažovateľke na uvedenie tejto informácie.

2.1 Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28.4.2017, č.k. 3Cob/65/2017-68 porušené bolo.

2. *Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28.4.2017, č.k. 3Cob/65/2017-68 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.*

3. *Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy konania podľa vyčíslenia do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu na účet právneho zástupcu.“*

2.2 Trovy právneho zastúpenia vrátane DPH predstavujú sumu 750,20 €.

II.

3. Z uznesenia krajského súdu č. k. 3 Cob 65/2017-87 z 28. apríla 2017 vyplýva, že ním bolo zmenené uznesenie okresného súdu č. k. 42 Cb 164/2016-64 z 10. novembra 2016 v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania, a to tak, že žalobkyni sa priznáva nárok na náhradu trov konania. Priznáva sa jej aj nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Podľa názoru krajského súdu okresný súd pochybil pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov prvostupňového konania. V prípade, ak súd zastavuje konanie v dôsledku späťvzatia žaloby, musí sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania zaoberať otázkou zavinenia späťvzatia a následného zastavenia konania na oboch stranách sporu. Okresný súd sa však dostatočne a relevantne nevysporiadal s otázkou zavinenia zastavenia konania a ani s otázkou dôvodnosti podanej žaloby. Nárok na náhradu trov konania nie je nárokom hmotnoprávnym, ale procesnoprávnym, a preto je povinnosťou súdu otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu, posudzovať z procesného hľadiska, teda z hľadiska výsledku správania sťažovateľky k požiadavkám žalobkyne. Súd však nie je povinný skúmať, či by bola žalobkyňa v meritórnom konaní úspešná alebo nie. Treba konštatovať, že keďže žalobkyňa preukázateľne nemala vedomosť o skutočnej obstarávacej cene odľučovača a vychádzala len z rozboru tejto položky v liste dodávateľa sťažovateľky, možno konštatovať, že dôvodne uplatnila svoj nárok na súde, pretože nemala žiadny dôvod, resp. dôkaz domnievať sa, že cena odľučovača bola iná, resp. vyššia. Sťažovateľka teda svojím konaním zaviniť, že žalobkyňa nemala vedomosť o tejto rozhodujúcej skutočnosti, pretože sťažovateľka jej ju oznámila až po podaní žaloby. Nemožno sa preto stotožniť s názorom sťažovateľky, ale ani okresného súdu, že k zavineniu zastavenia konania zo strany sťažovateľky by došlo v prípade plnenia po podaní žaloby, lebo dôvodnosť žaloby je

potrebné posudzovať z procesného hľadiska vzťahu výsledku správania sťažovateľky k požiadavkám žalobkyne. Podanou žalobou sa žalobkyňa proti sťažovateľke mohla domáhať jedine zaplatenia žalovanej sumy, resp. vydania bezdôvodného obohatenia, a nie uloženia povinnosti sťažovateľke preukázať rozhodujúce skutočnosti zakladajúce nárok žalobkyne. Takto navrhnutý petit by nebol vykonateľný, a preto v tomto smere nie je správne odôvodnenie okresného súdu o tom, že predmetné konanie sťažovateľky sa nemohlo posudzovať ako plnenie po podaní žaloby, z ktorého by bolo možné jednoznačne ustáliť, že sťažovateľka procesne zavinila zastavenie konania, keďže predmetom žaloby bolo vydanie bezdôvodného obohatenia, a nie prípadné dodatočné oznámenie skutočností, ktoré následne viedli žalobkyňu k späťvzatiu žaloby. Z toho vyplýva, že v prípade, ak by sťažovateľka oznámila žalobkyňi predmetnú rozhodujúcu skutočnosť, žalobkyňa by žalobu nepodala.

III.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

6. Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

7. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

8. Sťažovateľka je presvedčená, že zastavenie konania zapríčinila výlučne žalobkyňa tým, že vzala žalobu v celom rozsahu späť. To zároveň podľa nej znamená, že nemožno pričítať v jej neprospech zastavenie konania. Ak totiž chcel krajský súd vybočiť zo všeobecného princípu (podľa ktorého v prípade späťvzatia žaloby zastavenie konania

treba pričítať na ťarchu žalobcu) a aplikovať výnimku (podľa ktorej ak pre správanie žalovaného bola vzatá dôvodne podaná žaloba späť, povinnosť nahradiť trovy konania zaťažuje žalovaného), potom sa musel dostatočne vysporiadať s otázkou zavinenia zastavenia konania zo strany sťažovateľky a tiež s otázkou dôvodnosti podanej žaloby, čo sa však podľa sťažovateľky nestalo.

9. Podľa názoru ústavného súdu sú závery krajského súdu dostatočné a presvedčivé. Žiadne známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti nejavia. Samotná skutočnosť, že sťažovateľka má na vec odlišný názor, nemôže bez ďalšieho znamenať porušenie jej označených práv.

10. Tak sťažovateľka, ako aj krajský súd správne zdôrazňujú, že pri posudzovaní otázky náhrady trov konania v prípade zastavenia konania je rozhodujúce tak posúdenie zavinenia na zastavení konania, ako aj dôvodnosť podania žaloby, to všetko v procesnom slova zmysle.

11. Práve z procesnoprávne ponímaného pohľadu dospel krajský súd k záveru, podľa ktorého žaloba bola podaná dôvodne a potrebu jej späťvzatia a následného zastavenia konania zaviniła svojím postupom sťažovateľka. Krajský súd pritom poukazuje na to, že žalobkyňa preukázateľne nemala vedomosť o skutočnej obstarávacej cene odľučovača (vychádzala len z rozboru tejto položky v liste dodávateľa sťažovateľky). Práve preto z procesnoprávneho hľadiska dôvodne uplatnila svoj nárok na súde (nemala žiaden dôvod či dôkaz domnievať sa, že cena odľučovača bola iná, resp. vyššia než to vyplývalo z listu dodávateľa sťažovateľky). Sťažovateľka preto svojím konaním (teda tým, že cenu odľučovača oznámila až po podaní žaloby) zaviniła, že žalobkyňa nemala vedomosť o tejto rozhodujúcej skutočnosti. Po tom, ako sťažovateľka informáciu o cene odľučovača poskytla, došlo k späťvzatiu žaloby a následnému zastaveniu konania.

12. K dosiaľ uvedenému ústavný súd dodáva, že nebyť postupu sťažovateľky, ktorá v predsporovom štádiu informáciu o cene odľučovača neposkytla, nedošlo by zrejme k podaniu žaloby, teda k súdnemu vymáhaniu nároku uplatňovaného žalobkyňou.

13. Treba konštatovať, že v podstate celá argumentácia sťažovateľky je založená na hmotnoprávnom posudzovaní tak otázky dôvodnosti podania žaloby, ako aj otázky zavinenia zastavenia konania. Sťažovateľka totiž zdôrazňuje, že žaloba žalobkyne od počiatku bola z hmotnoprávneho hľadiska bez ďalšieho nedôvodná, keďže medzi stranami bola dohodnutá pevná cena za dielo, ktoré sa malo uskutočniť, a preto otázka ceny odlučovača nemohla mať právny význam pri posudzovaní hmotnoprávnej dôvodnosti podanej žaloby. Podľa sťažovateľky bolo od začiatku zrejmé, že žaloba nemôže byť úspešná.

14. Ústavný súd napokon zdôrazňuje, že krajský súd vynaložil úsilie inštruktívnym spôsobom rozlíšiť otázku dôvodnosti podania žaloby a zavinenia zastavenia konania z procesnoprávneho pohľadu a z pohľadu hmotnoprávneho. S jeho závermi možno súhlasiť.

15. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2018